

ROZWÓJ

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY I LITERACKI.

Czwartek, dnia 30 października 1919 roku.

Cena prenumeraty:

w ŁÓDZI:
Kwartalnie Mk. 14.40
Miesięczn. 4.80
Za roznośnienie
70 fen. miesięcznie.
Z prześ. pocztową:
Kwartalnie Mk. 19.50
Miesięczn. 6.50

Kalendarzyk:

Czw. 30.X Germana i Seraf.
Piat. 31.X Wig. Symton.
Sob. 1.XI Wszystkich Sw.
Niedz. 2.XI Dzień Zaduszny.

Redakcja

w Łodzi
Al. Kosciuszki 41.
TELEFON 28.

Z Warszawy i z biur ogłosz. warsz. ogłoszenia do „Rozwoju” przyjmuje wyłącznie Centralne Biuro ogłoszeniowe Związku prasy prowincjonalnej — Zgoda № 1 w Warszawie.

CENA OGŁOSZEN Przed tekstem lub w tekście mk. 2.50, za tekstami 85 fen. w nekrologi mk. 1.25 za wiersz petitowy. Drobną ogłoszenia 15 fen. za wyraz. Najmniej 1 mk. Komunikaty mk. 2.50. Ogłoszenia zamiejscowe 10 procent drożej. Artykuły bez oznaczenia honorarium uważa Redakcja za bezpłatne. Można zamawiać „Rozwój” w PABJANICACH u p. Groblińskiego. Nowy Rynek, Kiosk; w ZGIERZU u p. Lacha, Kiosk.

TOW. AKC. FABRYKI MACHIN I ODLEWÓW „K. RUDZKI I S-KA” W WARSZAWIE.

Zawiadamia, że została uruchomiona odlewnia stali w zakres działalności której wchodzi: części maszyn, lokomotyw, wagonów, cylindry do wysokich ciśnień, koła parowozowe-wagonowe, maźnice, krzyżownice, walce, koła zębate, złożenia osiowe i t. p. Z zapytaniami i zamawianiami prosimy zwracać się do Zarządu T-wa „K. Rudzki i S-ka” ul. Fabryczna № 3 w Warszawie.

2667 1

**POLSKA KRAJOWA
LOTERJA
KLASYCZNA**

**WARSAWA
R.G.O.**

UL. KREDYTOWA Nr. 4.

70,000 numerów, 35,000 wygranych i 17 premji.

Suma wygranych **11 milionów 592 tysiące marek.**

Wielka wygrana 500,000 marek.

Ciągnięcie IV klasy 4 i 5 Listopada 1919 r.

Losy IV-ej klasy są już w sprzedaży!

Termin wymiany losów upływa 31 października r. b.

Na każdej ćwiartce pieczęć z Orłem Polskim i napisem Rada Główna Opiekuńcza.

A tymczasem ta waluta na giełdach świata nie notowana pada coraz bardziej i dla czego? Czy są do tego jakie przyczyny?

Są zapewne.

Wojna, którą prowadzimy, potrzebuje dużych nakładów, przemysł nasz z braku surowców rusza się żółtym krokiem, jednym słowem przyczyny są, ale te przyczyny nie stanowią tak ważnych powodów dla którychby moneta polska spadać miała.

Prawda, mamy nadmiar pieniędzy. Niemcy marek polskich puścili niezliczoną ilość, wycofując za nie zboże, produkty wiejskie i temu podobne cenne materiały, za które dziś grubo płacimy... Więc Niemcy coś dostali za tę markę i dla tego, część tego „fruującego holendra” wykupić od nas muszą!

Dzisiaj w Berlinie wiedzą o tem i przyjmują w bankach marki polskie, ale ponieważ tam w tych sprawach decydują bankierzy i handlowcy, a nie jak u nas laicy, przeto wyzyskują sprzedających, płacąc im po 65 fenigów za 100, a płacąc dla tego, że my nie umiemy sobie z walutą poradzić.

Potrąbiliśmy wprowadzić i stworzyć olbrzymią armję, sądownictwo i szkoły zorganizować, ale gdy przyszło do waluty, to w tak inteligentnym społeczeństwie jak polskie, nie można znaleźć człowieka, któryby tę kwestję rozstrzygnął.

Czyżby nam naprawdę brakło finansistów? Ludzi takich posiadamy, jak również musimy zaprotestować, aby kwestja walutowa należała do najtrudniejszych spraw polskich, nie dających się rozwiązać, tylko w tej sprawie, z którą dałby sobie szybko radę byle bankier z placu bankowego, nie można filozofować.

Filozofja dobra dla profesorów uniwersytetu, świat finansowy nie lubi filozofowania w rzeczach pieniężnych filozofowania niema, tu jest jedno tylko: ty lub ja zarobię.

Tymczasem my czekamy na złote i grosze wyrabiane we Francji żółtym krokiem!

OGŁOSZENIE.

Państwowy Urząd Węglowy

podaje do wiadomości swych odbiorców, że wobec podwyższenia przez Radę Narodową w Cieszynie od dnia 10 października cen węgla i koksu z Zagłębia Cieszyńskiego, ceny te wynosić będą:

Gruby kostki i orzechy . . . Mk. 136.—
Pospółka i miał . . . . . 125.—
Koks lejarcki . . . . . 204.—

za tonę, franco stacja Piotrowice lub Cieszyn.
Ceny powyższe, z doliczeniem 10% podatku komunalnego, za wyjątkiem koksu, od którego podatku tego nie pobiera się, obowiązują od dnia 10 października.

Warszawa, dnia 20/10 1919 r.

2668 1

Marka, korona, rubel

Czyli jeszcze jedna plaga egipska.

Najpierw korona zniknąć musi — potem będzie w państwie polskiem kursowała tylko marka, a potem zapewne podejmemy starania aby też ukreć carskiemu rublowi. Jak tego dokonamy, dopiero później rozprawimy się z marką polską i na terytorjum Polski ukaże się jedna jedyna moneta złoty polski ze swoim pomocnikiem groszem...

Nareszcie.

Tak dziś wygląda kwestja waluty w Polsce.

Po co? Morze żąd ma szlachność, że tam drukuje, boć nasze drukarnie stały się diabły kosztowne i zrobiłyby pewnie przy tych zamówieniach cały szereg strażaków. Obowiązkiem jednak rządu byłoby pieniądze drukować w kraju. Polska ma i artystów zdolnych i dobre maszyny, a chociażby potrzeba było maszyny sprowadzić, grubo-by się to opłaciło.

Stało się jednak inaczej.

Pewnie, że francuzi mają gust dobry, więc pieniądze formę estetyczną osiągną lepszą, niż nawet w kraju, niż w Wiedniu. Więc czekajmy na tę monetę.

Tymczasem postanowiliśmy 15 miliardów marek polskich wydrukować w Wiedniu.

Damy je wprawdzie za korony, potem wymienimy przez Niemców drukowane marki, a w końcu zamienimy i rubla.

Po takiej czynności za marki nowe wypuszczone w obieg stanie się już odpowiedzialny rząd polski, boć to już będą polskie pieniądze, kiedy dziś rząd polski ani za marki, tak zwane polskie, ani za korony, ani za ruble odpowiedzialnym nie jest! Może tolerować tę monetę, ale ta moneta nie stanowi zasadniczo waluty.

Więc przy zamianie, przy skupie tej waluty, ma prawo płacić tyle, ile płaci giełda obca, albo nawet nie przyjmując ich wcale.

Ze swoją walutą, zamieniając je na złote, jak się już obejść nie może, boć to jest jego pieniądz, on za ten pieniądz jest odpowiedzialny.

I oto właśnie najstarsza strona tego projektu, aby teraz polskie marki wypuścić. Po drugie, to lud nasz dosyć konserwatywny, w połowie nieumiejący czytać, zostanie znów zaskoczony nową, nieznaną mu monetą z rysunku i koloru. Na to potrzeba czasu, aby taki chłop zapoznał się z nim i nie dał się oszukać różnym czyhającym na tę sposobność spekulantom.

Skoro jednak się do tej monety przyzwyczai, już napłynie z Francji nowy pieniądz, tym razem uchwalony przez Sejm, który rząd będzie musiał wprowadzić.

I znów cała ceremonia wycofania jednej, a zaprowadzenia drugiej monety, znów przyzwyczajanie chłopów, znów zamiana wartości waluty. Nie należymy do tych, co wyrzekają na koszty niepotrzebne z powodu druku pieniędzy.

Rzucony pieniądz w obieg w ten sumie, co był wypuszczony, nigdy do Banku nie powróci. Część jego ulegnie zniszczeniu, część zaginie w pożarach, więc prawdopodobnie ta operacja nie przyniesie strat dla kraju, ale gmatwanina na parę lat ciężka, ale praca ludzka daremnie zmarnowana, ale Polska odczuje bardzo spadek waluty, ale kraj ucierpi i straci na tem bajoniskie sumy, a temu potrzeba zapobiedz, jednak nie szukaniem nowych systemów filozoficznych, ieno postępując utartą drogą.

Ratować bowiem skarbu państwa bankrutującego, a stwarzać skarb dla państwa nowobudującego, to dwie odrębne rzeczy. Lepiej budować skarbu, gdy się nie na długów, niż kręcić tak, aby na wypłatę procentów bankrutowi starczyło.

To też póki czas, wołamy:

Wysoki Sejmie i szeregisty rządzie!

Kwestję waluty weźcie w swoje dłonie.

Zamiast w Wiedniu bić marki polskie, zmieńcie klisze na złote i grosze. Wykupcie po kursie giełdowym od razu i to w ciągu jednego miesiąca papierki pozostałe po Niemcach, Austriakach i Moskwie, nie pozwólcie obiegu innym pieniądzom niż polskim, a przekonacie się, jak waluta polska podniesie się na giełdach świata, nawet pomimo żydowskich sztuczek, które jak dotąd tak i w przyszłości pracować nie ustają w tej myśli aby w lichwej cenie utrzymać, które jak dotąd tak i nadal starają się choć pośrednio działać, aby do zamiany tych sznitał po bankrutach, co je zowią pieniędzmi: austriackimi, niemieckimi i moskiewskimi, zamiany na polskie nie dopuścić jak najdłużej.

Redakcja „Rozwoju”.

KRONIKA.

— Władza wiceministra.

a) Wiceminister przyjechał do Łodzi wiceminister spraw wewnętrznych, gen. Stefan Majewski.

— O wyjazd dla fabryk łódzkich.

a) W sprawie zapewnienia przewidzianej dostawy węgla dla fabryk łódzkich — udawał się do Warszawy przedstawiciel Związku przemysłu włókienniczego pp. M. Poznanski, Leon Grehman, Hoffrichter i M. Kernbaum oraz reprezentanci Polskich Związków zawodowych pp. St. Halczyk i B. Pokorski.

Przedstawiciele ministerjum przemysłu i handlu oświadczyli delegacji, że dotychczasowy brak węgla spowodowany był chwilowym brakiem taboru kolejowego, który potrzeba było użyć do przewozu ziemniaków i buraków. Obecnie ilość wagonów, podstawianych w Zagłębiu Dąbrowskim jest dostateczna. Dalej zakomunikowali, że ilość wydobytego węgla jest obfita i wogóle głodowi węgla da się zaradzić.

Ministerjum przemysłu i handlu przewiduje jednak, iż w większości fabryk mniejszych trzeba będzie zastosować używanie ropy naftowej, zamiast węgla. Projekt ten opracowywany jest już przez ministerjum.

— Skup i rozchód zboża.

a) Na skutek żądania ministerjum aprowizacji, starosta na powiat łódzki przesłał do Wydziału ewidencyjnego obrotu zbożem i handlu zagranicznego przy temże ministerjum sprawozdanie za m-c wrzesień r. b. wykazujące, że skupiono zboże drogą rekwizycji kontyngentowej ogółem 1,104,637 centnarów metrycznych, mianowicie: pszenicy 18,025 cent., żyta 1,058,470 cent., jęczmienia 8,422 cent. i owsa 19,720 cent. Rozchodowano zaś: żyta 738,424 centnary metryczne, jęczmienia 50 cent. i owsa 2,875 cent. metrycznych.

— Podniesienie szacunku nieruchomości.

a) Na skutek odezwy sfer rządzących, Wydział powiatowy sejmiku łódzkiego wyraził opinię, iż w celu pozyskania większego odszkodowania asekuracyjnego w razie pożaru, należy podnieść szacunek od nieruchomości, po nimto poprzedniej podwyżki, jeszcze o 100%, czyli razem o 200%.

— Sprzedaż obuwia amerykańskiego.

Sprzedaż obuwia amerykańskiego odbywa się codziennie:

a) dla publiczności w magazynie przy ulicy Ogrodowej № 18.

b) dla urzędników w Wydziale zaprowiantowania miasta, ul. Średnia 16, w godz. od 8 do 1 po południu.

a) dla nauczycielstwa w poniedziałki i piątki od godz. 4 do 6 po południu (Średnia 16).

— Sprawy robotnicze.

Pod przewodnictwem kierownika polskich Związków zawodowych p. St. Helicha, odbyła się wczoraj w magistracie narada delegatów robotników, zatrudnionych przy robotach miejskich — w sprawie ostatecznej odpowiedzi co do podwyżki płacy z 15 do 20 mk. dziennie przedstawionej przez radę okręgową Polskich Związków Zawodowych. Reprezentant magistratu oświadczył, iż sprawa ta zdecydowana będzie w tygodniu bieżącym i odpowiedź udzielona zostanie natychmiast Radzie okręgowej związków zawodowych.

— Normy płacy.

a) Polski Związek zawodowy przemysłu żelaznego opracował cennik płacy robotników tej gałęzi przemysłu, który obowiązywać będzie wszystkie fabryki wyrobów żelaznych.

— Ze Stow. właścicieli nieruchomości.

a) Wczoraj w lokalu własnym, przy ulicy Krótkiej № 4, odbyło się pod przewodnictwem p. Feliksa Drozdowskiego posiedzenie Zarządu Stow. właścicieli nieruchomości.

Na skutek wezwania Zarządu skarbowego w Łodzi z dn. 23-go b. m. w przedmiocie podatku majątkowego oraz na skutek reskryptu ministerjum skarbu co do wyboru członków komisji odwoławczej w Warszawie, powołano komisję, która przedstawi 4-ch kandydatów.

Rozważano nauczani przez Radę Okręgową Polskich Związków Zawodowych w Łodzi

memoriał stróżów do nowych, żądających polepszenia bytu, oraz odezwe w tej sprawie stałoby się na m. Łódź.

Zarząd postanowił zwołać w tym celu nadzwyczajne zebranie ogólne członków dn. 13 listopada r. b. o g. 4-m po poł.

Postanowiono wyznaczyć 200 marek na umieszczenie na tablicy pamiątkowej w kościele św. Stanisława Kostki — nazwiska stowarzyszenia.

W poset członków Stow. przyjęto 7-m kandydatów, w tem Towarzystwo Kredytowe m. Łodzi.

— Kradzież w intendenturze.

a) Policja aresztowała wczoraj na ulicy Żelaznej, pomiędzy Kruczą a Suwalską — Władysława Teodorczyka, który niósł tomyki zawierający rzeczy wojskowe. Dokonana natychmiast rewizja w mieszkaniu Teodorczyka przy ul. Nowo-Zarzewskiej 51, wykryła wiele rzeczy pochodzących z kradzieży w intendenturze okręgu wojskowego, jak płaszcze, mundury, spodnie i t. p.

Skradzione rzeczy T. zbywał u pasera B. Jasza Szlamkowicza, przy ul. Zarzewskiej № 10, u którego policja znalazła całe stopy garderoby wojskowej.

Od pasera Szlamkowicza wzmiankowane rzeczy skupował i przewoził na prowincję z Opatoczna, Pinkus Eisenberg, którego policja zastała podczas rewizji na Zarzewskiej.

Wartość skradzionych w intendenturze rzeczy obliczają na kilkanaście tysięcy marek.

Wszystkich wnieśli w tę aferę, a w Teodorczyka, Szlamkowicza, Eisenberga i innych aresztowano i przesłano do Wydziału śledczego.

Teatr i sztuka.

— Teatr Polski.

Występ Laury Dunin.

Dyrekcja Teatru celem lepszego przygotowania premiery „Póldzień” M. Prévosta zapowiedzianej dzień dzisiejszy odkłada do jutra tj. do piątku dn. 31 b. m.

Bilety wzięte na czwartek ważne są na piątek. Dziś Teatr gra 5 aktową sztukę H. Bernste „Złodej” z p. Laurą Dunin w głównej roli.

Jutro tj. w piątek po połud. o godz. 5 dane będzie widowisko popołudniowe po cenach najniższych na którym odegrana będzie sztuka G. Zapolski „Tamten”.

Wieczór o godz. 7 i pół premiera „Póldzień” Prévosta z p. Laurą Dunin.

W sobotę po poł. o g. 3 po cenach popularnych ukaże się „Miss Hobbs”.

ZELÓW.

Antonina Poniowska, 19-letnia nauczycielka którą ze Lwowa posłano aż do Zelowa na przesadę, odebrała sobie życie przez powieszienie.

Zona stolarza Wojciechowskiego powojaczki. Są to dziewczynki, które dotąd chwają się bardzo dobrze.

Dlaczego bolszewicy nienawidzą Rumunji?

W Rumunji żyd na wieś ma bardzo niewielki dostęp, bo nie tylko nie wolno mieszkawć wsi mieszczanom żydowski, lecz wygnano i tych żydów, co dawniej mieszkali tam urodzenia. Również nie wolno żydowi zajmować się szynkarstwem.

Czcząc hasło „swój do swego” państwo rumuńskie nie dopuszcza żyda do żadnych dostaw. Życie polityczne jest zupełnie odżydzone. Człowiek od konserwatywnych bojarów i skoczniejszy na radykałach, nieco zabarwionych w stronę socjalizmu, nikt w Rumunji nie chce słyszeć o równouprawnieniu żydów. Nawet niewielkiej partii socjalistycznej można słyszeć słowa: „jesteśmy za równouprawnieniem żydów ale pod warunkiem, że żydzi pójdą z nami w rękę”. Tymczasem działalność socjalistyczna jest tam dla żydów prawie niemożliwą, bo najmniejszy przejaw radykalizmu są wydalane z kraju, jako „uciążliwi obcokrajowcy”.

Losy „R. G. O.”

— do IV-ej klasy
nadeszły już do adm. „Rozwoju”.
Prosimy o odebranie rychło, gdyż ciągnięcie odbędzie się 4 listopada, a 1-go i 2-go święta, więc Administracja będzie zamknięta.

Cele wojny naszej na Wschodzie.

Ententa pragnie, aby sprawa granic wschodnich Polski była załatwiona w porozumieniu z Rosją.

(Od wł. korespondenta.)

Warszawa, 29 października. Obyło się dziś posiedzenie połączonych komisji wojskowej i granicznej. Przedmiotem dyskusji był wysoce aktualny cel wojny na Wschodzie. Na posiedzeniu premier Paderewski i wice-minister Skrzyński wyjaśnili Sejmowi stanowisko koalicji w sprawie naszych granic wschodnich. Ententa życzy sobie, abyśmy co do granic wschodnich granic porozumieli się sami. Zaznaczyć należy, iż ententa oficjalnie

nie uznaje absolutnie niepodległego państwa Ukrainy.

Oczekiwane exposé Paderewskiego co do polityki zagranicznej odłożone zostało do środy przyszłego tygodnia. W tym exposé premier wystąpi z szeregiem bardzo ciekawych i nadzwyczaj ważnych enuncjacji, scharakteryzując całość kształt naszych zagadnień polityki zewnętrznej i wystąpi z konkretnym planem przyszłego stanowiska Polski.

Ameryka zreorganizuje system aprowizacyjny w Polsce.

Instruktorzy amerykańscy przybędą w tym celu do Polski.

(Od wł. korespondenta.)

Warszawa, 29 paźdz. Dzisiaj u premiera Paderewskiego odbyła się narada nad aprowizacją. W naradzie wzięli udział przedstawiciele amerykańskiej misji żywnościowej i delegaci z Ameryki. Amerykanie oświadczyli, że Polska przy całym rozwoju stosunków wewnętrznych w ten sposób sama nie wybrnie z trudności aprowizacyjnych. Amerykanie proponują utworzenie specjalnego urzędu aprowizacyjnego, kierowanego bezinteresownie przez Amerykanów. Ten urząd aprowizacyjny wprowadziłby udo-

skonalony system aprowizowania miast, zniósłby dotychczasowy suchy biurokracizm i przeprowadził daleko idące zmiany w technicznym sposobie aprowizacji.

Zasadniczo premier odrzucił tę ofertę, jako sprzeciwiającą się suwerenności państwa polskiego. Jednakże po pewnej dyskusji zgodzono się na przyjazd instruktorów amerykańskich, którzy zreorganizują sprawę aprowizacji kraju.

W najbliższych dniach w związku z tym przybędzie do Warszawy dyktator aprowizacyjny Europy, p. Herbert Hoover.

Z Warszawy.

(Od wł. korespondenta.)

Dział skutkiem nieuwagi szofera przyszło do wypadku awantur na ul. Mazowieckiej. Szofer francuskiego samochodu wojskowego uderzył całą siłą na maszerującą kompanię polską. Dzięki jedynie szczęśliwemu zbiegowi okoliczności, skończyło się na jednym zranieniu i kilku kontuzjowanych. Szofer zaczął uciekać, pozostawiając samochód. Żołnierze poczęli strzelaninę za uciekającym, schwytali go i zaarrestowali.

Jest to charakterystyczny wypadek. Wiadomość, podana wczoraj przez warszawską prasę o zagrożeniu przez premiera ministrowi Paderewskiego podania się wraz z całym ententem do dymisji w razie uchwalenia przez Sejm ustawy o wojnym handlu, o czym zakomunikował Sejmowi marszałek Trampczyński, sprawdza się. Kancelaria premiera zaprzecza to.

Odbyło się posiedzenie komisji, która zbierała dowody, którzy jeszcze Ukraińcy mają być zatrzymani w obozach internowanych, a którzy mogą być wypuszczeni. Na posiedzeniu był obecny wice-minister

Skrzyński. Komisja niebawem zacznie swe urządowanie.

Na skutek ostrej interwencji posłów z Galicji, gdzie panuje niesłychany głód skutkiem złego funkcjonowania kolei, rząd postanowił na krótki czas zawiesić prywatny ruch towarowy na kolejach galicyjskich, a cały tabor kolejowy przeznaczyć do przewozu ziemiopłodów.

Warszawa, 29 paźdz. Komisja konstytucyjna odbyła posiedzenie, na którym omawiano dalsze artykuły o Sejmie. Ustalono brzmienie artykułu 14 o nietykalności poselskiej, artykuł 15 ograniczający uczestnictwo posłów w dostawach i 16 zabraniający posłom podpisywania pism periodycznych w charakterze odpowiedzialnego redaktora.

Komisja skarbowo-budżetowa uchwaliła wniosek nagły co do szkód rolnych. Wniosek p. Gdyka o zrównanie dodatków kolejarzy lwowskich z dodatkami otrzymywanymi przez innych kolejarzy z pod inwazji ukraińskiej i wniosek nagły p. Poniatowskiego o udzieleniu kredytu dla pracowników rolnych. Ten ostatni wniosek odesłano do komisji rolnej, aby poczyniła propozycje co do wysokości potrzebnego kredytu.

Solidarność niemiecka w walce plebiscytowej.

Wszystkie stronnictwa łączą się dla współdziałania.

(Od własnego korespondenta.)

Wiedeń, 29-go października. Korespondent „Tagblatt” pomieszcza korespondencję z Olsztyna na Warmii, w której podaje, że wszystkie stronnictwa niemieckie w pruskim obszarze plebiscytowym podały sobie ręce do wspólnej walki o utrzymanie całych Prus Wschodnich w rękach niemieckich.

Prezydent okręgu olsztyńskiego von Oppen odmówił urzędową agitację nieprzebiegającą w obojętności, a nawet sam osobiście objeżdża cały okręg, odwiedzając nawet najmniejsze osady, w których wygłasza przemowy, rozdaje zapomogi, rozdaje żywność i t. d. Również burmistrz Olsztyna Zülch ocenia

bardzo optymistycznie wyniki plebiscytu. Przyznaje wprawdzie, że tu i owdzie wystąpiła agitacja polska, atoli nie przypisuje jej większego znaczenia wobec faktu, że wszyscy Niemcy w mieście i na wsi współdziałają solidarnie w akcji, która ma rozstrzygnąć o przynależności tego kraju.

Powyższe wiadomości stwierdzają, jak groźną jest sytuacja plebiscytowa wobec wzmożonej agitacji rządowych czynników niemieckich. To groźne memento winno powołać cały naród polski do karnych szeregów obrony.

Ostre ataki pod Bobrujskiem.

Warszawa, 29 października (PAT.) Front litewsko-białoruski:

Lokalne ataki bolszewickie na południowy wschód od Bobrujska i w rejonie przedmieścia Borysława odparliśmy ze stratami dla nieprzyjaciela. Pod Krasławką artyleria nieprzyjacielska ostrzeliwała bez powodzenia nasze pozycje. Nad Pryczą drobne utarczki patroli wywiadowczych.

Front wołyński: Spokój.

Haller, pułk.

Rocznica w Krakowie.

Kraków, 29 października (PAT.) Komitet obchodu rocznicy oswoobodzenia Krakowa z pod panowania austriackiego, mającej się odbyć w dniu 2 listopada, tą drogą zaprasza wszystkich, którzy bezpośrednio uczestniczyli w oswoobodzeniu miasta i kraju, o wzięcie udziału w uroczystości. Bliższych wyjaśnień w sprawie programu i kwater udziela dowództwo dworca w Krakowie.

Dowódca miasta Krakowa, generał Stiller, prosi w imieniu Komitetu wszystkie dowództwa, którym podlegają oficerowie i żołnierze, jacy wzięli udział w przewrocie zeszłorocznym, o udzielenie im urlopu, celem umożliwienia wzięcia udziału w obchodzie.

Asygnaty cieszyńskie.

Cieszyn, 29-go października (PAT.) Wydział gminy m. Cieszyna na posiedzeniu w dniu 29 bm. uchwalił dalszą emisję asygnat papierowych aby choć w części zaradzić brakowi drobnych pieniędzy. O ile Rada Narodowa uchwali tę zaawizację, wydane będą 5,000 asygnat 1-koronowych, 250,000 2-koronowych i 100,000 5-koronowych. Koszt papieru i druku jednej asygnaty wyniesie około 8 halerzy.

Ośmiolatek przed komisją.

Warszawa, 29 października. (PAT.) Na jutrzejszym posiedzeniu komisji administracyjnej złoży sprawozdanie generalny komisarz wschodu p. Osmołowski. Przedstawiciele rad narodowych na Litwie i Białorusi prosili o dopuszczenie ich do składu tej komisji. W posiedzeniu weźmie udział także delegat żandarmerji polowej.

Organizacja hakaty

Gdańsk, 29 października. (PAT.) Jak wiadomo wszystkie partie niemieckie na ziemiach przypadających Polsce, utworzyły jedno towarzystwo z siedzibą w Gdańsku i Bydgoszczy, do organizacji tej należą niemieccy demokraci socjaliści większości, centrowcy i t. p. para niemiecka. Związek ma zastępować wszystkich Niemców zamieszkałych na ziemiach przypadających Polsce. W łonie tego związku wyłoniły się już jednak nieporozumienia.

Jak się omija postanowienia traktatu pokojowego.

Genewa, 29 października (PAT.) Projekt konstytucji Gdańska zawiera ustępy zupełnie sprzeczne z warunkami traktatu pokojowego. Według projektu język niemiecki ma być tam językiem urzędowym. Natomiast § 104 traktatu pokojowego postanawia, że między Polską a Gdańskiem ma być zawarty osobny układ i że niema żadnej różnicy pomiędzy obywatelami niemieckimi a polakami i obywatelami niemieckimi mówiącymi po polsku.

Za gwałty okupacji.

Bruksele, 29 października (PAT.) Pisma donoszą, że rada ministrów zatwierdziła listę obejmującą 1,150 nazwisk Niemców wojskowych i cywilnych, którzy zostaną pociągnięci do odpowiedzialności za zbrodnie popełnione w czasie inwazji i okupacji Belgji.

Strajk szkolny na Słowaczczyźnie.

Cieszyn, 29 października (PAT.) „Czeskie słowo” donosi, że w Rozenbergu uczniowie gimnazjum rozpoczęli strajk, jako wyraz protestu przeciw aresztowaniu ks. Hlinki. Strajkujący żądają przede wszystkim uwolnienia bohatera narodowego i usunięcia ze Słowaczczyzny wszystkich profesorów Czechów. W jednym z gimnazjów zerwano i zniszczono portret Masaryka. Z Preszburga wysłano osobnego urzędnika dla zbadania tego strajku.

Pamiętajcie, że sprawna brata i łączność narodowa są niezbędną pomocą Polsce.

Kontrola knowań niemieckich nad Bałtykiem.

W tym celu ententa wysłała komisję wojskową.

Paryż, 29 października (PAT.) Radio pozn. Wczoraj przed południem zebrała się pod przewodnictwem Clemenceau Najwyższa Rada międzysojusznicza. W obradach uczestniczyli: marszałek Foch, gen. Nissel i wielu rzeczoznawców wojskowych państw sojuszniczych. Rada Najwyższa ustaliła ostatecznie Komisję wojskową międzysojuszniczą, która ma się udać do krajów bałtyckich. Ze strony Francji wejdzie do komisji

gen. Nissel, jako przewodniczący. Ze strony Anglii gen. brygadier Turdener, ze strony Stanów Zjednoczonych gen. brygadier Jatzheny, ze strony Włoch gen. Marieni, ze strony Japonii pułk. Takeda. Komisja ta zatrzyma się w drodze do krajów bałtyckich w Berlinie, a to celem zapoznania się z oficjalnymi dokumentami i instrukcjami, które rząd niemiecki wydał wojskom niemieckim w krajach nadbałtyckich.

Bojówka sjonistyczna przed sądem.

Kraków, 29-go października. Przed sądem okręgowym w Wadowicach, w Galicji toczył się proces przeciw sjonistycznym organizacjom wojskowym. Na ławie oskarżonych zasiadało 13 osób, które odpowiadają z paragrafów: 285, 286a, 287 c, e, ust. kar. za udział w tajnym Stow. Jyd. „Szomer“.

Institucja ta powstała z początkiem roku 1918, zorganizowana przez żołnierzy-studentów. Należało do niej około 100 osób, podzielonych na 5 męskich i 2 żeńskie zastępy, odbywali ćwiczenia wojskowe, wycieczki, ćwiczenia gimnastyczne. Z Krakowa dojeżdżał do Wadowic ilustrator tajnego związku Stein.

Wszystkie działania pseudo-skautowej organizacji „Szomer“ były tajne, zaś prócz ćwiczeń

i t. p. członkowie odbywali tajne narady polityczne i pogadanki w języku hebrajskim najpierw w mieszkaniu Meuschego w Wadowicach, później zaś w specjalnie wynajętym mieszkaniu panny Rick.

Oskarżeni, należący do sfer kupieckich i studenckich (mężczyźni i kobiety), przeczają jakoby organizacja miała być tajną i miała polityczny charakter, przeciwnie cele jej miały być czysto skautowe. Celem wyjaśnienia istotnych założeń tej organizacji rozprawę odroczone, a akta zwrócono sędziemu śledczemu.

Z tą sprawą łączy się ściśle głośna sprawa tajnej organizacji wojskowej sjonistycznej w Krakowie.

Sytuacja nad Bałtykiem.

Rokowania z Estonją.

Ljon, 29 października. (PAT.) Z Rewla donoszą, że układy o udzieleniu pomocy gen. Judeniczowi trwają w dalszym ciągu. Rząd nie dał jeszcze odpowiedzi z drugiej strony donoszą z Rewla, że estoński minister spraw zagranicznych wystosował do Czicherina telegram iskrowy z oznaczeniem, że konferencja naznaczona na dzień 25 października nie mogła się odbyć ponieważ oddziały lotewskie są narażone zupełnie zaabsorbowane walką z oddziałami rosyjsko-niemieckimi.

Odmowa pomocy.

Rotterdam, 29 października (PAT.) Według doniesienia Reutersa z Helsingforsu fińska Rada państwa odmówiła jakoby prośbie gen. Judenicza o udzielenie pomocy. Według wiadomości z Piotrogradu, całe miasto zamieniono się w olbrzymi obóz wojenny.

Judenicz atakuje.

Amsterdam, 29 października (PAT.) Donoszą z Rewla, że gen. Judenicz rozpoczął nową ofensywę przy pomocy czołgów i ciężkiej artylerji. Judenicz miał się wyrazić w rozmowie z kores-

pondentem „Timesa“ w Helsingforsie, że spodziewa się zdobyć Piotrogród w ciągu 14 dni. Woenny komunikat bolszewicki z dnia 28 donosi o powrotnym zajęciu Carskiego Sioła i Pawłowska przez bolszewików. W okolicy Krańskiej Gorki trwają zacięte walki.

Zerwanie stosunków dyplomatycznych.

Berlin, 29-go października (PAT.) „Berliner-Lokalanzeiger“ donosi o zniesieniu niemieckich poselstw przy rządach lotewskim i estońskim stacjonowanych w Królewcu. Dotychczasowy poseł Miltzhan został przeniesiony do Berlina dla objęcia stanowiska w Ministerstwie Spraw Zagranicznych w politycznym rosyjskim oddziale, do którego należą sprawy krajów bałtyckich.

Powrót z awantury nadbałtyckiej.

Lyon, 29 październ. (PAT.) Według „Frankfurts Nachrichten“ pierwsze oddziały wojsk niemieckich powróciły z krajów bałtyckich w ilości jednego tysiąca i w piątek przeszły granicę. Skąd inąd donoszą, że generałowi Eberhardtowi udało się nakłonić dywizję żelazną do powrotu do Niemiec.

Ofensywa Denikina.

Paryż, 29 października (PAT.) Radio pozn. Z głównej kwatery gen. Denikina donoszą o podjęciu ofensywy na całym froncie. W kierunku Kameszyny wojska gen. Denikina rozbiły wielkie oddziały nieprzyjacielskie i wzięły bardzo dużo jeńców.

Na wschód od Woroneża ofensywa rozwija się również pomyślnie, tak samo jak w okolicy Kijowa. W kierunku na Mochylew, wojska Denikina wzięły sztab Petlury do niewoli. Reszta rozbitków hetmana Petlury ucieka w popłochu.

Straszliwe pogromy żydów na Ukrainie.

Wiedeń, 29 października (PAT.) W „Berliner Tageblatzie“ ogłosił dr. Paweł Natan sprawozdanie komisji śledczej amerykańskiej o pogromach na Ukrainie. Ze sprawozdania tego wynika że zamordowano około 40 tysięcy żydów. Ilość schabionych kobiet sięga 20 tysięcy. Pogromy odbyły się w około 100 miejscowościach, a szkody wynoszą około 100 milionów rubli.

Podstępna gra.

Kwidzyna, 29 października (PAT.) Tutejszy „Grenzschutz“ rozwiązał się. Wszyscy jego żołnierze przeszli do straży obywatelskiej „Einwohnerwehr“ która się tworzy z polecenia prezydenta regencji kwidzyńskiej.

Place w tej straży są o wiele wyższe niż w „Grenzschutzu“. Straż ta ma obsadzić na cały czas plebiscytu ziemie, na których odbędzie się głosowanie.

Watykan i Włochy.

Wiedeń, 29 października (PAT.) Król włoski przyjął wczoraj kardynała Marii arcybiskupa Przy na jednogodzinnej audencji. Audencji tej przypisują wielkie znaczenie i uważają ją za urzeczywistnienie rokowań między Watykanem a Rzymem, dzięki któremu ma być przygotowane pojednanie między papieżstwem a królestwem.

Odmowa Ameryki.

Wiedeń, 29 października (PAT.) „Sun“ podaje z Paryża że wczoraj nadeszła tam z Waszyngtonu odnowna odpowiedź na propozycję włoskie, która przed 2 tygodniami wreszcie do-

W piątek dnia 31 października odbędzie się Nabożeństwo Żalobne w kościele św. Józefa o godz. 9^{1/2} za spokój duszy

ś. p.

Elżbiety Resler z Armanowskich

na które zapraszają krewnych i znajomych pozostałe

2676 1

Górki.

seł włoski rządowi amerykańskiemu. Wedle tej propozycji Rjeka byłaby wolnym miastem pod mandatem włoskim. Ponadto kraj wzdłuż wybrzeża Istryjskiego miał być włączony do Włoch celem umożliwienia połączenia z Ręką. Położenie rządu Nittego stało się wobec tego bardzo trudnym a dalsze komplikacje są możliwe.

Wilson przeciw ograniczeniom traktatu.

Lyon, 29 października. (PAT.) Korespondent „Morning Post“ donosi z Waszyngtonu, że prezydent Wilson raczej odmówi ratyfikację i ogłoszenia traktatu pokojowego, niżby miał widzieć traktat ten sponoszony przez przyjęcie ograniczeń odnoszących się do Stanów Zjednoczonych.

Wilson pracuje.

Nauan, 29 października (PAT.) Dzienniki donoszą, że Wilson odrzucił projekt Tuttona w sprawie Rjeki. To są no źródło dołosi z według opinii rady 5-u projekt d' Annunzio w sprzeczności jest z intencjami Stanów Zjednoczonych.

Republika nadreńska.

Paryż, 29 października (PAT.) Dr. Dorter zebrał już 80,000 podpisów za utworzenie republiki nadreńskiej.

Kieszonkowe długi.

Wiedeń, 26 października (PAT.) Angielski urząd skarbowy ogłosił sprawozdanie o dochodach i wydatkach na rok budżetowy 1919/20. Suma wydatków wynosi 1.6 miliarda funtów szterlingów tj. o 32 miliony więcej niż przewidziano. Dochody 1.17 miliarda t. o 32 miliony więcej niż przewidziano. Defcyt wyniósł 474 milionów zamiast 250. Dług Anglii w Ameryce w dniu 31-go marca 1920 wynosić będzie około 612 milionów funtów szterlingów. Dług państw ententy w tym samym czasie 1740 milionów.

Dyplomatyczna odpowiedź.

Paryż, 29 października (PAT.) Clemenceau odpowiedział na zaproszenie kongresu radykalnych republikanów i socjalistów w Strasburgu aby przyjął mandat Gambetty z roku 1871, jest wysoce wzruszony zaproszeniem i przyjął z dumą ten zaszczyt, gdyby nie to, że wiek stan zdrowia nakazują ma wycofać się z życia politycznego.

Komunikacja z Anglią.

Gdańsk, 29 października (PAT.) Angielski Towarzystwo Żegluzi „Royal Mail Steam Packet Company“ wysyła w przyszłym tygodniu do Gdańska pierwszy okręt osobowo-towarowy który będzie regularnie kursował między Gdańskiem a Southampton.

Okręt ten wypływać będzie linją Southampton-Rotterdam-Kopenhaga-Gdańsk.

Olbrzymi wybuch.

Bruksela, 29 października (PAT.) Dnia 29 bm. wybuchł pożar w składach granatów gazowych i amunicji w Btelcon koło Münstera. Zakłady te miały być oddane entencie. Się eksplozji była tak wielka, że w okolicznych miejscowościach szerokim promieniem w dół powiatywały wszystkie szyby z okien. Komenda wydała miejscowej ludności i wojskom maski gazowe celem uchronienia się przed skutkami gazów trujących. — W miejscowości Brelleliern ewakuowano.

CLUBU NEW-JORKU

"CORSO"
ZIELONA 2.

CLUBU NEW-JORKU

Rywale życia i śmierci

Sztetler amerykański.

Wspaniały, salonowo-detektywny dramat w 6 wielkich częściach.

Sztetler amerykański.

Nad program: Dziennik № 17—Wilson w Paryżu, Jesienne mody nowości. Początek przedst. o g. 5.—9.30, w soboty, niedz. i święta od 3-ej.

W piątek, dnia 31 października r. b. o godz. 6-ej wiecz. w Sali posiedzeń Rady Miejskiej przy ul. Średniej № 14, odbędzie się

Ogólne Nadzwyczajne Zebranie

członków Związku Zawodowego Urzędników Miejskich.

Porządek dzienny:

1) Omówienie ostatecznej odpowiedzi Magistratu na żądania przedstawione przez Ogólne Nadzwyczajne Zebranie Zw. Zawod. Urzędników Miejskich w memorjale z dnia 10-go września r. b.

2) Wolne wnioski.

2677—2

DO SPRZEDANIA

2 motory prądu zmiennego 3 P. S. 120 Volt

3 " " " " " 3/4 " " " " " " " " " 2675 1

VORAWOSKI inż. Kalisz, ul. Tad. Kościuski Nr. 14.

Dość Majstrów Fryzjerów w Łodzi, opłać na zakłady.

Zgłoszenia przyjmuje się do niedzieli, d. 2 listopada włącznie. Kancelaria otwarta codziennie. 2672 1
WAŻGA: Wieczorem, po oznaczonym czasie, zgłoszenia przyjmowane nie będą.

Towarzystwu Pom. dla Żołn. Polak. za dostarczenie bielizny dla izby chorych, Dowództwo kadry 3-go pułku ułanów w Kaliszu składa serdeczne podziękowanie. 2677 1

Do pracowni krawieckiej Fr. Klinowskiego, Piotrkowska 155

potrzebni czeladzie

ZARAZ

tylko chrześcijanie, na płaszcz, za sztukę 29 marek. 2679 2

W sobotę, dnia 1-go listopada o godz. 9 rano odbędzie się

Ogólne Zebranie

członków Pol. Związku Zawod. Robotn. Przem. Żelaznego w lokalu własnym ul. Główna № 31, wejście na salę za okazaniem książeczki członkowskiej. O liczne i punktualne przybycie prosi
ZARZĄD. 2681 1

Huta Robotnicza „Gocławek”

(E. Dworzyński, T. Capik i S-ka)

Niniejszym podajemy do wiadomości Sz. Klienci, że skład i kantor Huty Robotniczej „Gocławek” przeniesiony został

na ul. Przejazd № 6. 2658 1

Marjan Kwast

prosi o adres swej matki Matki Marji Kwast, ją samą lub kto by o niej wiedział. Przed dziesięć laty zamieszkiwała w Łodzi. Proszę pisać na następujący adres:

Marian Kwast,
№ 1728 Keenon Str.
Chicago Ill.
U. S. of N. America.

2683 3

Lekcje tańca.

Wykłady na kursie średnim rozpoczynają się w sobotę, 1 listopada o godz. 7 w.

W. Lipiński
GRAND HOTEL. 2674 1

Robotników

na wyjazd do lasu przy dogodnych warunkach

poszukujemy.

Mieszkanie na miejscu. Zboże i kartofle wydawane będą po cenach kontyngensowych. Informacje w biurze, Tramwajowa 11. 2682 1

Przy Zawodowej Szkole Robót Ręcznych

Apolonii Kopydłowskiej, Łódź, Piotrkowska 154, prowadzona jest oddzielnie

Sala zajęć dla kobiet.

Nauka wszelkich robót ręcznych, kroju i szycia za opłatą mk. 15 miesięcznie. Zapisy od 10 do 12. Sprzedaż wzorów i monogramów. 2606—1

Apteka

w Łodzi zaraz do sprzedania. Wiadomość: Aleksandrowska № 80, apteka. 2652 1

NA WYPŁATĘ

towary damskie, męskie, dziecięce, obrusy i kołdry

Ch. Markowicz i S-ka
Piotrkowska № 37, w podwórzu
2588—1

Na Koncert

Orkiestry Włościańsko-Narodowej 2680 1

ST. NAMYSZŁOWSKIEGO

mający się odbyć w Sali Koncertowej

w dniu 6, 7, 8 i 9 Listopada

bilety są już do nabycia

w księgarni Gebethnera i Wolffa, Piotrk. 87.

WÓDKI

nadeszły z Poznania i są do nabycia po niskich cenach:

A. Ulbrich, Piotrkowska 92.

R. Endert, Kilińskiego 72.

W. Tokarski, Łagiewnicka 34. 2638 2

ECONOMIQUE.

Pieczyk kuchenny patentowany, daje 80% oszczędności paliwa.

Nadszedł większy transport znakomitych patentowanych piecyków „Economiqne”. Cena tylko mk. 35.— Wobec wielkiej oszczędności paliwa, jednorazowy wydatek przy kupnie piecyka w krótkim czasie zamortyzuje się. 12

Wylączna sprzedaż u BRACI MILNER Nowy Rynek № 5.

POTRZEBNY MOTOR

na prąd zmienny 3-fazowy, 550 volt od 10 do 25 koni. Oferty do Stowarzyszenia Rolniczo-Handlowego w Łodzi, ul. Kilińskiego № 50. 2670 1

M. Morawska

Magazyn Kapeluszy Damskich

Piotrkowska 108, I piętro, front

Poleca wybór modeli, wykonywa wszelkie obstarunki według takowych. 2671 1

Poważna instytucja poszukuje solidnego młodego człowieka

rutynowanego buchaltera

od zaraz.

Oferty z kopjami świadectw i referencjami w Administracji niniejszego pisma pod „Poszukiwany”. 2655 1

